

G. Boccaccio

Falken

(1353)

Blandt de mange smukke historier, han fortalte, vendte han hyppigt tilbage til en om en florentinsk yngling, messer Filippo Alberighis søn Federigo, der i våbenbrug og høvisk væsen overgik alle andre junkere i Toscana.

5 Som de fleste unge mænd forelskede han sig, og det i Monna Giovanna, der på hans tid ansås for en af de skønneste og yndefuldeste kvinder i hele Firenze; men skønt han, for at vinde hendes genkærlighed, øste penge ud med begge hænder ved turneringer, våbenlege og fester, opnåede han dog ikke at gøre indtryk på hende, da hun ikke var mindre
10 tugtig end skøn.

Til sidst gik det ham, som det går så mange andre, der ikke selv tjener noget, at han ved sin ødselhed nåede til bunden af pengeskrinet, og så sig som en fattig mand uden andet eje end en lille gård, der kun kunne give ham det nødvendigeste, og dertil en falk, hvis lige ikke fandtes
15 i verden. Skønt hans kærlighed endnu var usvækket, blev han derfor nødt til at forlade byen for at slå sig ned på den omtalte lille ejendom i Campi, hvor han kunne leve uden at bede nogen om noget og trods sin fattigdom gå på fuglejagt med sin falk.

Medens Federigo således tålmodigt bar sin stadigt voksende armod, skete det, at Monna Giovannas ægtefælle blev syg, og da han så døden nærme sig, oprettede et testamente, hvorved han efterlod sine store rigdomme til sin søn, der var på vej til at blive voksen, og i tilfælde af dennes død uden legitime arvinger til Monna Giovanna, som han elskede såre højt. Efter hans død tog hans enke efter vore fruers skik sommerophold
20 på en af sine landejendomme, der lå meget nær ved Federigos.

Sønnen begyndte derfor at slutte sig til Federigo og finde glæde ved jagt med falk og hund, hvorved han tit fik lejlighed til at beundre Federigos falk, og til sidst blev han så indtaget i den, at der ikke fandtes noget, han hellere ville eje, men han kunne ikke få sig til at bede om den,
30 da han så, hvor højt Federigo elskede den.

Men nu skete det, at drengen blev syg til stor sorg for moderen, der elskede ham over alt i verden og hverken dag eller nat veg fra hans leje. Hun søgte også at opmuntre ham på anden måde og spurgte ham tit, om der ikke var noget, han havde særlig lyst til, da hun i så fald ville
35 gøre alt i verden for at skaffe ham det.

Til sidst sagde ynglingen da:

„Moder, hvis I kunne skaffe mig Federigos falk, tror jeg, at jeg straks ville komme mig.“

Ved at høre denne bøn sad fru en tid tavs og overvejede, hvad der var at gøre. Hun vidste jo, at Federigo havde elsket hende i lang tid, uden at hun nogen sinde havde skænket ham så meget som et blik, og derfor sagde hun til sig selv:

„Hvordan skulle jeg kunne gå hen til ham og bede om den falk, der, efter hvad jeg har hørt, ikke har sin lige og desuden giver ham føden? Og hvordan skulle jeg kunne bringe det over mit hjerte at berøve en adelsmand den eneste adspredelse, han har tilbage?“. Derfor vidste hun ikke, hvad hun skulle svare, og tav, skønt hun var overbevist om, at hun ville få falken, hvis hun bad om den. Men til sidst sejrede hendes kærlighed til sønnen, og hun besluttede at opfylde hans bøn. Dog ville hun ikke sende bud efter falken, men selv gå og hente den til ham, og derfor svarede hun:

„Min dreng, sørg blot for at blive rask, for jeg lover dig, at jeg straks i morgen tidlig skal gå hen og hente falken til dig.“

Drengen blev da så glad, at han allerede samme dag begyndte at komme sig. Fruen opfordrede da næste morgen en anden dame til en udflugt til Federigos hus, og da de var kommet dertil, spurgte de efter ham. Han gik netop og syslede i sin have, da det endnu ikke var tid til at gå på falkejagt, og ved at høre, at madonna Giovanna spurgte efter ham, løb han straks hen til husets dør, henrykt over det uventede besøg. Fruen gik ham i møde med kvindelig elskværdighed og sagde som svar på hans ærbødige hilsen:

„God morgen, Federigo; jeg er kommet for at takke dig for alle de ofre, du har bragt mig, fordi du elskede mig langt mere, end jeg havde krav på, og min tak består i, at jeg uden videre indbyder mig selv til frokost hos dig sammen med min veninde.“

„Madonna“, svarede Frederigo ærbødigt, „jeg mindes ikke at have ofret noget for jeres skyld, men jeg ved, at hvis der nogen sinde har været noget ved mig, skyldes det alene jeres dyder og den kærlighed, jeg altid har næret til jer. Og I kan tro mig, at jeg glæder mig mere over jeres elskværdige besøg, end om jeg havde fået alt det tilbage, jeg har bortødslet, selv om I nu må tage til takke med en fattig vært.“

Med disse ord førte han hende skamfuldt ind i sit fattige hus og derfra ud i haven, og da han ikke havde andet selskab at byde hende, sagde han:

„Madonna, i mangel af andre vil denne gode kone, der er gift med min bonde, holde jer med selskab, mens jeg går ind og sørger for maden.“ Skønt hans fattigdom var stor, havde han dog aldrig som nu følt den nød, han var kommet i ved sin vanvittige ødselhed; men den formiddag så han, at han i hele huset ikke havde det mindste at byde sin frue til gæst på, fordi han tidligere for hendes skyld havde beværtet utallige andre.

Medens han derfor beklemte løb frem og tilbage i huset under stadige

forbandelser mod sin vanskæbne, og hverken kunne finde penge eller penges værd, der i sidste øjeblik kunne hjælpe ham til at modtage den ædle frue på sømmelig vis, havde der dog var hans inderligste ønske, faldt hans øje på den skønne falk, der sad i forværelset på sin stang.

5 Da han nu hverken ville låne hos sin bonde eller andre, tog han den, og da den var vel ved magt, mente han, at han her havde en ret, der var hans frue værdig. Uden at betænke sig drejede han derfor halsen om på den og lod den plukke, tilberede, sætte på spid og stege på det omhyggeligste, og da pigen var færdig hermed og bordet dækket med
10 en blændende hvid dug, hvoraf han endnu havde nogle tilbage, gik han med et glad smil ud til fruene og bad hende komme indenfor og tage til takke.

De to damer satte sig til bords og spiste intetanende den skønne falk sammen med Federigo, der gik dem til hånde på det bedste. Efter
15 bordet tilbragte de nogen tid under behagelig samtale, til fruene endelig fandt tiden inde og venligt sagde til Federigo:

„Federigo, når du tænker tilbage på din egen fortid og på min tilbageholdenhed, som du vel tit og ofte har anset for hårdhed og grusomhed, er jeg ikke i tvivl om, at du må undre dig højligt, når du nu
20 hører hovedgrunden til mit komme; men jeg er sikker på, at du ville undskylde mig, hvis du selv havde eller havde haft børn, så du kunne vide, hvor meget kærligheden til dem formår. Men selv om du ikke har det, har jeg det og må derfor lyde moderkærlighedens lov og på trods af min egen vilje og alle sømmelighedens krav bede dig om at give mig
25 en ting, der er dig ubeskrivelig kærlig, fordi din vanskæbne ikke har efterladt dig anden glæde, adspredelse eller trøst end den, og den gave er din falk, som min dreng har forelsket sig sådan i, at jeg frygter for, at hans sygdom, hvis jeg ikke bringer ham den, vil forværres i den grad, at jeg må vente at miste ham.

30 Derfor beder jeg dig da ikke på grund af den kærlighed, du bærer til mig, da jeg intet krav har på den, men på grund af dit fornemme sind, der over går alle andres, om at forære mig din falk, så at jeg kan sige, at jeg har frelst min søns liv ved denne din gave og stadig må stå i gæld til dig af den grund.“

35 Ved at høre fruens bøn, som han ikke kunne opfylde, da det jo allerede var sket, gav Federigo sig til at græde uden at kunne få et ord frem. Fruene troede da først, at han græd af sorg over at skulle skilles fra sin elskede falk, og var lige ved at sige, at hun ville give afkald på den, men holdt dog sine ord tilbage, da Federigo begyndte at tale:

40 „Madonna“, sagde han, „siden det behagede Gud, at jeg skulle sætte min hu til jer, har jeg i mangt og meget haft en krank lykke, som jeg tit og ofte har beklaget mig over; men alle dens slag har været som intet imod dette sidste, som jeg aldrig vil forvinde i dette liv. Her kommer I til mit fattige hus, hvor I aldrig har villet sætte jeres fod, medens jeg
45 var rig, og beder mig om en ringe gave, som skæbnen har berøvet mig

muligheden for at skænke jer. Thi da jeg hørte, at I i jeres nåde ville spise hos mig, anså jeg det for værdigt og sømmeligt at hædre jer med den kosteligste ret, som min fattigdom forundte mig at sætte for jer. Derfor faldt mit valg på den falk, som I nu beder mig om, og den har jeg nu i
5 formiddags frembåret for jer på det skønneste fad, jeg havde, og aldrig vil jeg forvinde, at jeg ikke længer kan give jer den på anden vis.“

Og derpå lod han den fjer, kløer og næb bringe ind til vidnesbyrd om sandheden af sine ord. Fruen dadlede ham først, fordi han havde dræbt en så kostbar falk for at lade den anrette for en kvinde; men i sit
10 stille sind priste hun hans sinds storhed, som fattigdommen ikke havde kunnet kue. Derpå tog hun trist i sind afsked med ham og vendte tilbage til sin søn uden falcken og med bange anelser om sygdommens udfald. Drengen døde da også efter få dages forløb, om dette nu skete, fordi han ikke havde fået falcken, eller fordi sygdommen i sig selv var uhelbredelig,
15 og fruens brødre gav hende tid til at give den overvældende sorg luft i gråd og klager; Men da hun nu var blevet meget rig og endnu var ung, begyndte de omsider at opfordre hende på det indstændigste til at gifte sig igen. Skønt hun ikke havde tænkt herpå, fik deres påtrængenhed hende dog til at mindes Federigos gode egenskaber og hans sidste fornemme
20 handling, da han for at hædre hende havde dræbt en så uerstattelig falk, og hun sagde til brødrene:

„Hvis det stod til mig selv, lod jeg helst være; men hvis I absolut vil have det, vil jeg føje jer, dog vil jeg ikke gifte mig med nogen anden end Federigo degli Alberighi.“

25 „Hvad er det for noget snak?“ Sagde brødrene spottende. „Hvad vil du med ham, der er fattig som en kirkerotte?“

Men hertil svarede hun:

„Mine kære brødre, jeg ved udmærket godt, at det er, som I siger; men jeg vil hellere have en mand, der trænger til rigdom, end rigdom,
30 der trænger til en mand.“

Da brødrene så, at det var hendes alvor, og de desuden vidste, at der trods fattigdom dog var noget ved Federigo, gav de efter og lod søsteren gøre med sin hånd og sine rigdomme, hvad hun ville. Således vandt Federigo den, han altid havde elsket, og blev atter ejer af store rigdomme;
35 men han havde samtidigt lært at lægge bånd på sin ødselhed, og deres liv henrandt i uforstyrret lykke.

